

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр.Силистра, п.к.283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Настоящото анкетно проучване е проведено по проект „Център за консултиране и превенция от домашно насилие – Силистра – качествени услуги за пострадали и извършители на домашно насилие“, реализиран от Женско сдружение „Екатерина Каравелова” - Силистра и финансиран от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

Целта на проучването е насочена към измерване нагласите на българина по отношение на проблема домашно насилие в следните направления:

- Да се установи дали е ли е толерантност към някой от видовете насилие.
- Да се разгледа актуалната ситуация във връзка с взаимоотношенията, които са свързани с насилие.
- Да се установи дали е вероятност за „ефекта на наблюдателя“ по отношение на домашното насилие.

Проучването е реализирано сред 539 лица от цялата страна в периода 23.06.2020 година до 20.07.2020 година, като въпросникът не бе тясно предназначен за пострадали или извършители на домашно насилие. Той е общ, тъй като основната цел е измерването на общите нагласи спрямо явлението. Въпросникът се стреми да представи актуалната обстановка във връзка с домашното насилие в страната. Темата, като всяка друга тема касаеща личността и по-конкретно страданието на личността, е трудна. Но въпреки тази трудност, само информацията за актуалните данни и ситуация дават възможност „борбата“ с ужасното явление да продължи с най-подходящите инструменти.

Водеща хипотеза на изследването е **допускането, че голяма част от изследваните лица са или са били жертва на домашно насилие.** Водещата хипотеза е следвана от няколко подхипотези:

- Допуска се, че са налице погрешни възприятия за толерантността на Другите към домашното насилие.

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

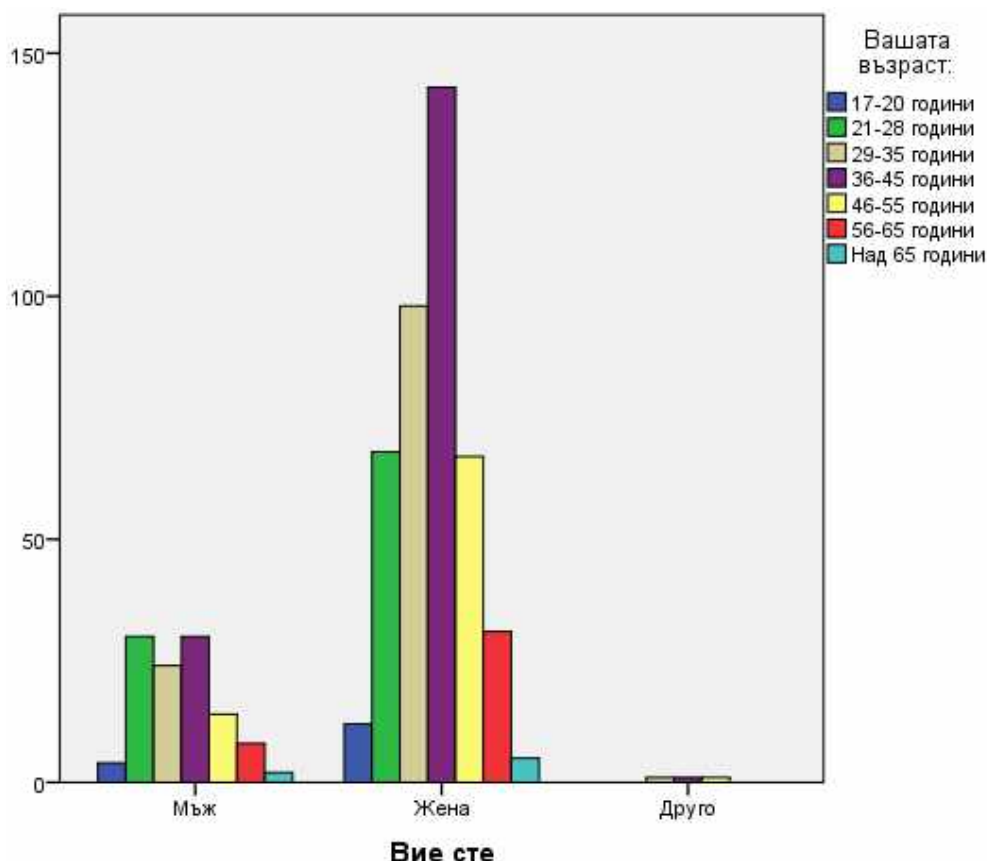
- Допуска се, че домашното насилие се разглежда в еднаква степен като проблем от голямата част от изследваните лица.
- Допуска се, че е налице готовност от страна на изследваните лица да окажат подкрепа на пострадал от домашно насилие.
- Допуска се, че предвид етнопсихологическите особености на българина е налице малко по-положителна нагласа към притежание и контрол.

Анкетата, в голямата си част е авторска. По отношение измерването на нагласите е заимствана кратка форма на въпросник за самооценка на нагласите във връзка с домашното насилие.¹

ИЗВАДКА ОТ ПРОВЕДЕНЕТО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

Изследвани са 539 лица, като по пол и възраст те са разпределени както следва:

Фиг. 1

¹ Banozic A (2018) Validation of a Short Version of a Self-rated Instrument Designed to Measure Attitudes towards Domestic Violence. Social Criminol 6: 180. doi: 10.4172/2375-4435.1000180

Таблица 1

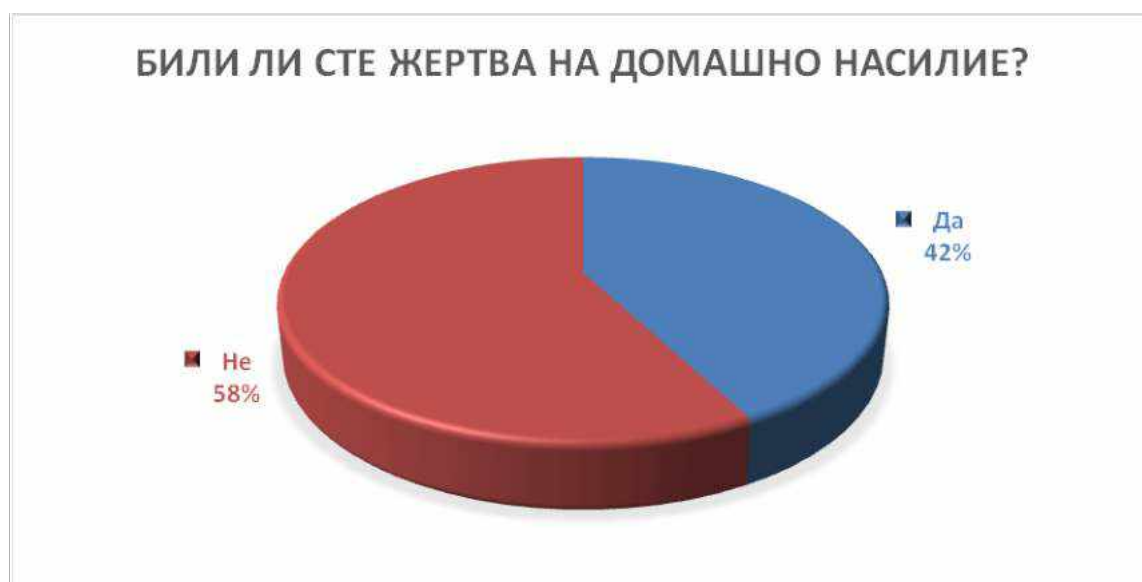
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ И ВЪЗРАСТ

		Вашата възраст:							Total
		17-20 години	21-28 години	29-35 години	36-45 години	46-55 години	56-65 години	Над 65 години	
Вие	Мъж	4	30	24	30	14	8	2	112
сте	Жена	12	68	98	143	67	31	5	424
	Друго	0	0	1	1	1	0	0	3
Total		16	98	123	174	82	39	7	539

Извадката е съставена от 78,7% лица от женски пол, 20,8% лица от мъжки пол и 0,6%, които са посочили други. По-малкият брой на изследваните лица мъже по всяка вероятност се дължи на по-ниската мотивация за участие в анкетни проучвания.

НАЙ-ПРИТЕСНИТЕЛНИЯТ извод от направеното изследване е, че 42% от изследваните лица са били жертва на домашно насилие. Това поставя проблема на челните места във връзка с негативните преживявания на индивида в контекста на неговите взаимодействия.

Фиг. 2

Голям е броят на лица, които споделят, че са били жертва на насилие. Проследено е и това, кое е насилието, което преобладава във взаимоотношенията между партньорите.

По-долу в **таблица 2** са посочени броят лица, които са подложени на насилие, както и типовете насилие (един или повече от един, на които са били жертва).

Таблица 2

		Тип насилие					Total
		Физическо	Вербално	Притежание	Икономическо	Сексуално	
Типове	Един тип	42	45	9	1	4	101
насилие	Повече от един	109	14	1	0	0	124
Total		151	59	10	1	4	225

Видно е, че 55,11% изследваните лица са подложени на повече от един тип насилие. Това е изключително сериозен процент, който обяснява и резултатите, които са дадени по-долу. Нагласите по отношение на насилието са смесени, като **вербалното насилие е част от всеки друг тип насилие**. Притеснителното е наличието на **физическо насилие в този сериозен, доминиращ процент**, тъй като той издава **безсилието на извършителя**.

В този смисъл са разгледани и типовете насилие при хората, които са подлагани на повече от един тип. Резултатите са показани в **таблица 3**.

Таблица 3

			Тип насилие (сумирано)					Total
			Физическо	Вербално	Притежание	Икономическо	Сексуално	
Типове	Един тип	Count	42	48	13	2	5	101
насилие	Повече от един	Count	110	115	37	31	17	124
Total		Count	152	163	50	33	22	225

Във връзка с разпределението по полов признак, резултатите са представени в **таблица 4:**

Таблица 4

			Вие сте			Total
			Мъж	Жена	Друго	
Вие били ли сте жертва?	Да	Брой	24	202	2	228
		%	21,4%	47,6%	66,7%	42,3%
	Не	Брой	88	222	1	311
		%	78,6%	52,4%	33,3%	57,7%
Total		Брой	112	424	3	539

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

От изследваните лица 21,4% от мъжете и 47,6% от жените са били жертва на насилие. 50% от мъжете, които са били жертва на домашно насилие, са подложени на повече от един тип насилие.

Относно упражняването на домашно насилие в зависимост от населеното място, в което се намират изследваните лица, резултата е представен в **таблица 5**:

Таблица 5

			Къде сте прекарвали по-голямата част от живота си:					Total
			Областен град	Общински град	Малък град	Село	Чужбина	
Вие били ли сте жертва?	Да	Count	164	42	9	10	3	228
		%	43,5%	40,8%	29,0%	45,5%	50,0%	42,3%
	Не	Count	213	61	22	12	3	311
		%	56,5%	59,2%	71,0%	54,5%	50,0%	57,7%
Total	Count	377	103	31	22	6	539	

Относно комплексността на насилието, на което бива подложена жертвата, резултатите са показани по-долу.

Фиг. 3

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Около 54% от хората са подлагани интензивно на един тип насилие, както е видно **преобладаващо физическо и вербално. 46%** от изследваните лица са подложени на комплексен тип насилие, като **16%** са жертва на повече от два типа.

Относно обхвата на проблема във връзка с половото разпределение са налице следните данни, показани в **таблица 6**.

Таблица 6

		Типове насилие		Total
		Един тип	Повече от един	
Вие сте	Мъж	16	12	28
	Жена	83	112	195
	Друго	2	0	2
Total		101	124	225

25% от извадката са мъже (112 респондента). От тях 50% са били жертва на насилие поне веднъж, като 42,86% са подлагани на повече от един тип насилие. От друга страна **46%** от жените са подложени на насилие, като **57,4%** от тях са били жертва на повече от един тип насилие.

Обемът на домашното насилие, както е видно, е изключително голям, което го поставя като реален, динамичен **проблем, който изисква сериозното внимание както на науката, така и на обществото и политическата система.** Изводите, които се налагат от изследването на проблема в цялост са:

- Домашното насилие в цялост представлява широк проблем в нашето общество, което се потвърждава от резултатите, че 42% от всички изследвани лица са били жертва на насилие.
- Домашното насилие е проблем, който засяга лицата, независимо от пола, но честотата му проява е към жени. В този смисъл, домашното насилие засяга жените два пъти по-често отколкото мъжете.
- Повече от половината от изследваните лица са подложени на комплексно насилие. (типове насилие са повече от един).
- Половината мъже и малко над половината жени изследвани лица са подложени на повече от един тип насилие.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр.Силистра, п.к.283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- При мъжете липсва декларирано преживяване на сексуално и икономическо насилие. Най-често се декларират вербално, физическо и притежание.
- При жените домашното насилие е комплексно, включва всички форми и обхваща 58% от изследваните лица².
- Положителен извод е фактът, че и двата пола декларират наличието на домашно насилие. Това отразява готовността за говорене, признаване и търсене на решение за проблема.
- Домашното насилие в по-висока степен се проявява в областните и общински градове.

По-долу са представени и анализи във връзка с конкретните нагласи с обяснението, посоката и възприятието за „норма“ по отношение поведението спрямо партньора.

ОБЯСНЕНИЕ НА НАСИЛИЕТО ОТ СТРАНА НА ДРУГИТЕ И МЕН:

За изпълнението на една от целите на изследването е използван въпросник, който се стреми да отговори на въпроса „Колко често насилието се оправдава при следните обстоятелства?“. Въпросът е зададен към респондентите за Другите и за Тях самите. По този начин се разглежда наличието на погрешни възприятия спрямо другите и нагласата им към явлението.

Използвани са следните елементи на „обяснение, оправдание“ на поведението на насилие:

- Извършителят злоупотребява с алкохол.
- Жената не изпълнява отговорностите си у дома.
- Жената не се грижи за децата.
- Жената се оплаква от консумацията на алкохол при мъжа/подканва партньора да спре да злоупотребява с алкохол.
- Жената злоупотребява с алкохол.
- Жената разпитва партньора си за отношенията му с други жени.
- Жената има извънбрачна връзка.
- Жената отказва да има сексуална връзка с партньора си.
- Извършителят иска да покаже „кой е шефът“.

² Не всички таблици са качени тук, за да не се товари излишно текста с информация, която с новата информация, повтаря и вече посочени изводи.

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Ревност от страна на партньора.
- Не мога да преценя.
- **Диаграма 1: Разпределение на разликите във възприятието Аз-Другия**

Както е видно от диаграма 1, сред българите се открояват следните изводи:

- Изследваните лица се разграничават почти изцяло от това да **оправдават** или да използват обяснения, които да смекчават действията на насилника спрямо жертвата.
- Изследваните лица приписват на останалите българи **висок толеранс** към това насилието да бъде **оправдавано**. Към себе си отричат наличието на вариант за „оправдание на насилието“ (под 2 от оценка 7).
- В най-голяма степен, за изследваните лица **домашното насилие се обяснява** посредством **ревност от страна на партньора**, следвано от позицията, че **насилникът иска да покаже „кой е шефът“**, **жената има извънбрачна връзка**, **консумация на алкохол от мъжа** или **обвинение от жената, че мъжът злоупотребява с алкохол**.

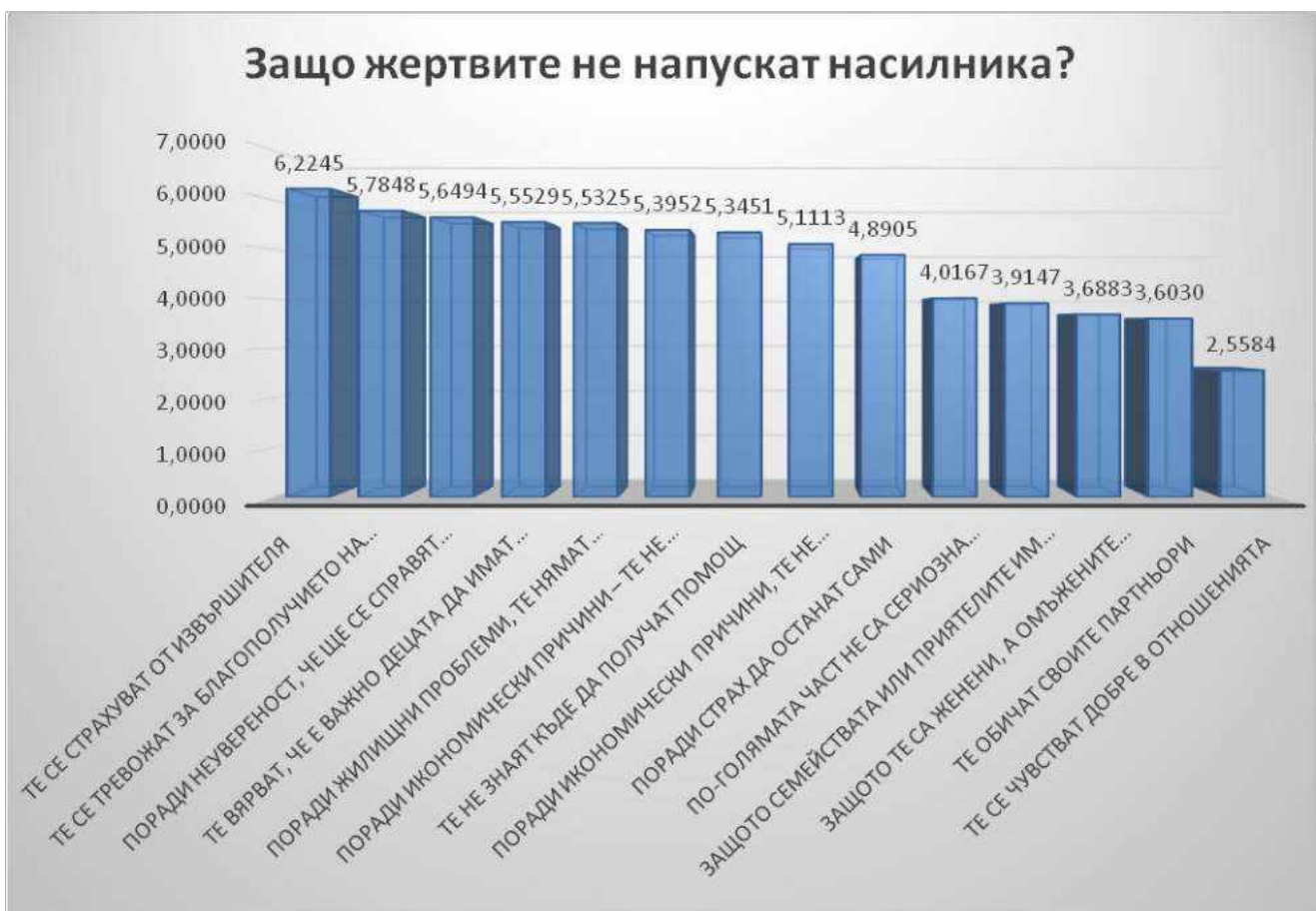
Тези данни в най-голяма степен отразяват наличието на погрешни възприятия във връзка с нормата. С други думи, българите определят себе си като **нетолерантни** към

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

насилието, но придават **висока толерантност** към другите. Парадоксът на това възприятие е, че формира поведение на пасивност. На практика, посланието е, че **всички ние отричаме насилието, но другите го оправдават**. Но когато човекът счита, че това е **нормално за другите**, най-често той не предприема действия. Защо? Защото счита, че няма да бъде подкрепен.

От друга страна, относно причината, заради която изследваните лица считат, че жертвите не напускат насилника са посочени в **диаграма 2**.

Диаграма 2: Защо жертвите не напускат насилника?

В най-голяма степен, **страхът от извършителя** се приема за причина жертвата да остане при насилника, независимо от акта. На второ място е поставена **тревогата за благополучието на децата**, следвани от **несигурността, че жертвите ще се справят сами**, **вярването, че е важно децата да имат баща/майка**, **поради жилищни проблеми**, **поради икономически причини**, **незнание къде да получат помощ**, **поради икономически причини**, **те не искат икономическото им положение да се влоши**.

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Тези данни показват, че изключителна доминация във връзка толерантността на жертвата към насилника заема страхът, децата и икономическата зависимост. В този смисъл, следва да се посочи и полученото в предишно изследване сред родители (Стоянов, Манолов, 2018). Там е установено, че над 50% от родителите в България считат, че смисълът на живота им са децата. Проблемът, който може да се изведе, е не в това, че децата се приемат за жизнен смисъл, а в това, че на практика това осмисляне протича **през отказа от собствената личност – ограничаване на личното, социално и професионално живеене**. Това в известна степен обяснява и поставянето на децата като причина за живеенето с извършителя, независимо от актовете на насилие. Тук могат да се открият две основни насоки:

- Родителите са важни за живота на детето. Живеенето в среда на насилие, излага детето на родителското и социално влияние на насилника го прави освен жертва, то и потенциален извършител, тъй като детето възприема това поведение като стратегия за справяне.
- Живеенето с двамата родители е най-доброто, но благоприятното психично развитие е невъзможно в случаите, в които в тези отношения липсва не само любов, но и всякаква форма на благоприятно взаимодействие.

Готовността за конкретно действие е следващият въпрос, на който изследването се опитва да даде отговор. **Диаграма 3** показва получените резултати.

Диаграма 3: Готовност за действия спрямо жертвата.

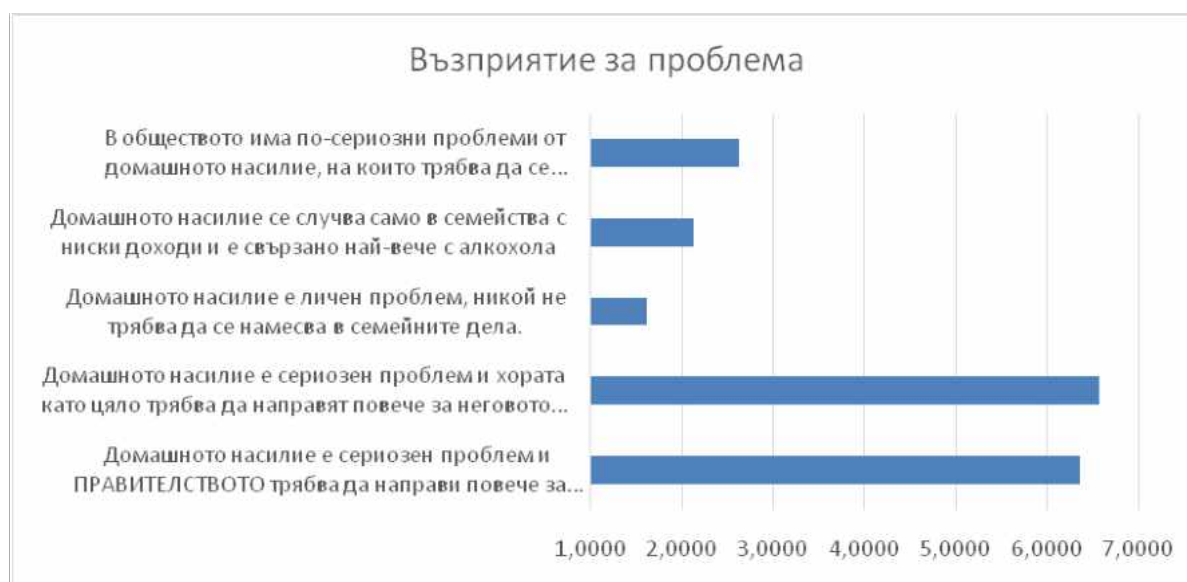

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Видно от диаграмата е, че **българинът е по-склонен да подкрепи жертва, която е негова роднина**. Най-висока и по двете оси е готовността да бъде оказана емоционална подкрепа (да бъде изслушан, подкрепен човекът). Логично, даването на подслон е с най-голяма разлика между роднина и непознат. Готовността да бъде осъществена намеса посредством разговор с насилника е най-ниска както към близки, така и към другите. **Като цяло, данните показват, че българинът е с висока готовност да подкрепи жертвата на насилие.**

Следващият отговор, който се търси в изследването е това, къде българинът намира причината за проблема **домашно насилие**. Резултатите са показани в **диаграма 4**.

Диаграма 4: Възприятие за проблема.

Резултатът тук е интересен предвид това, че въпреки декларираната готовност за подкрепа и въпреки липсващия толеранс относно проявата на домашно насилие, тук данните показват следното:

- Нормално предвид горното е, че в най-голяма степен изследваните лица считат, че за домашното насилие следва да бъде направено повече от хората, от всички.
- На второ място е поставено правителството, което в известна степен измества фокуса от **личното участие на индивида в собствения му живот**. В действителност на първо място в превенцията и интервенцията към даден проблем стои индивидът и съпричастността му към него.
- Интересно е третото място, което поставя приоритетно и други проблеми, които понастоящем са по-важни.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр.Силистра, п.к.283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdm_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Резултатите отразяват тенденция, която може да бъде разгледана през призмата на етнопсихологията. Тя се свързва с търсенето на външни причини по отношение на проблема. Това може да се обясни с приписването на толеранс на Другите към домашното насилие, съответно резултатът се разглежда като **призив за отговорност от другите**. От друга страна обаче, високите резултати по отношение на очакванията към правителството, както и поставянето на други проблеми на първо място са **притеснителни**. Те кореспондират в голяма степен с измествения навън локус на контрол и възприятието, че **ако нещо не се случва в моя дом, то това не е мой проблем**.

Конкретно във връзка с нагласите към домашното насилие е предоставен въпросник, който е съставен от 27 твърдения, които се свързват с приемането или отхвърлянето на даден тип домашно насилие. Въпросникът включва твърдения, които са относими към вербалното, икономическо, физическо насилие, както и притежание и контрол. Интерес за работата представлява не автентичният въпросник, а начина, по който се групират въпросите. След статистическа обработка са обособени **три основни категории**:

1. Физическото и вербално насилие се групират по интересен начин в следните въпроси:

- Ако нищо друго не сработи в конфликтна ситуация, е обяснимо човек да удари плесница на партньора си
- Ако нищо друго не работи в конфликтната ситуация, допустимо е човек да заплаши партньора си с нож или друго оръжие
- Ако нищо друго не проработи в конфликтната ситуация, е допустимо човек да удари партньора си
- Ако партньорът причини конфликт, няма проблем другият да хвърли по него вещи/предмети, за да спре това поведение
- Ако партньор причини конфликт, е добре да бъде заплашен с физическа саморазправа, за да се спре това поведение
- Единият партньор следва да решава дали другият да работи или не
- В конфликтна ситуация физическото и вербалното насилие може да бъдат оправдани, когато партньорът е унижаван, нагрубяван и обиждан
- Вземането на решения за заеми и задължения, трябва да зависи само от единия партньор.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр. Силистра, п.к. 283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Човек има право да отговаря еднолично и за двата дохода в семейството (личните и тези на другия партньор)
- 2. От друга страна е икономическото насилие и контролът над партньора. Включени в твърденията са също и твърдения, които касаят вербалното насилие. Въпросите тук се групират по следния начин:**
- Ако човек пожелае пълен достъп до електронните устройства на съпруга/та си, той проявява своята любов към партньора
 - Израз на любов е, когато партньорът контролира разговорите на другия със семейството му/й.
 - Ако партньорът не одобрява приятелите на другия, това показва силна любов към него.
 - Ако партньорът причинява стрес на другия, нормално е той/тя да бъде наречен/а луд/а.
 - Ако единият партньор отговаря за финансите в дома, той има право и да поставя правилата и дава нужните разрешения
 - Достъпът до финансите на двамата партньори трябва да бъде право само на единия.
 - Ако партньорът причини конфликт е добре другият да поеме напълно контрола, докато вината бъде изкупена.
 - Човек има право да проверява понякога социалните мрежи на партньора си
 - Ако партньорът е ангажиран в семейния бизнес, не се очаква на него да му бъде заплащано
 - Ако партньорът предизвиква постоянен стрес у другия, е добре да бъде ограничен от финансови средства или други облиги
- 3. Притежание и контрол. Този фактор е обособен от следните твърдения:**
- Партньорът е добре да е информиран къде е другият по всяко време на денонощието.
 - Партньорът има правото да носи отговорност и търси обяснения за финансовите средства, които другият внася в дома
 - Когато човек иска да прекара всичкото си свободно време с партньора, по този начин показва любовта си към него

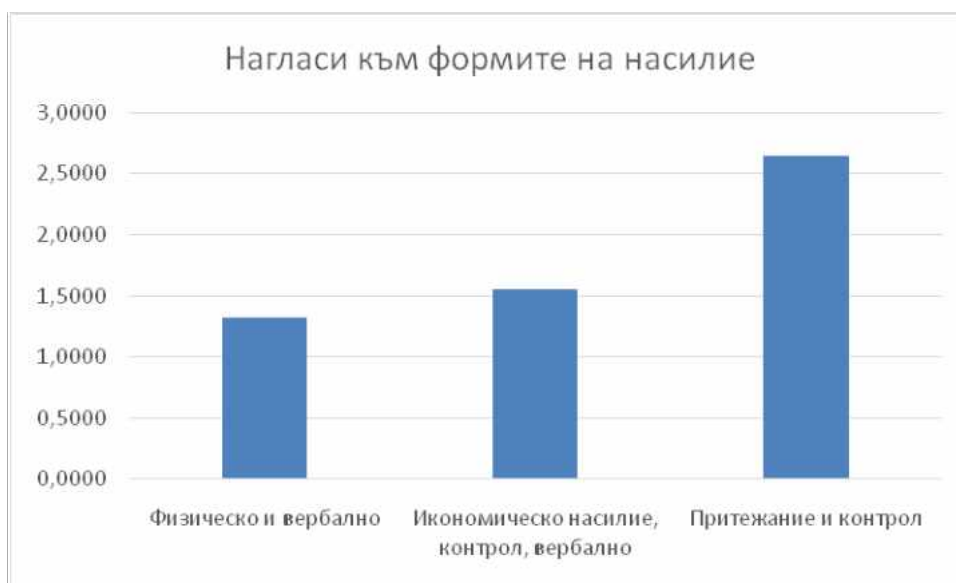
ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Човек има право да забранява на партньора си да се вижда с хора, които той не харесва.
- Партньорът не трябва да приема повишение в службата, без одобрение от партньора си.

Като общо, изключително важен извод, който може да бъде направен е, че *вербалното насилие сякаш е премесено с икономическото и физическото насилие. То може да се възприеме като начало, като „придружаващо“ всички други форми на незаконни действия спрямо партньора. Като начало. От друга страна, притежанието и контролът са относително „изчистена форма“ на насилие при българите.*

Относно конкретните нагласи, резултатите са показани в **диаграма 5**.

Диаграма 5: Нагласи към формите на насилие.

Видно от диаграмата е, че в най-висока степен е налице толерантност към притежанието и контрола като форма на насилие. Въпреки, че стойността е под средната за скалата, то резултатът следва да се приеме и като обяснение на това, че притежанието и контролът са единствената относително „изчистена“ форма на насилие във връзка с въпросника.

Отвъд целостта на явленията са представени и данните от отделните въпроси и по-конкретно, кое в най-голяма степен се приема и кое отрича като „нормално“ във взаимоотношенията с Другия.

В най-голяма степен, съгласие се представя при следните твърдения:

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Партньорът има правото да носи отговорност и търси обяснения за финансовите средства, които другият внася в дома.
- Партньорът е добре да е информиран къде е другият по всяко време на денонощието.
- Когато човек иска да прекара всичкото си свободно време с партньора, по този начин показва любовта си към него.

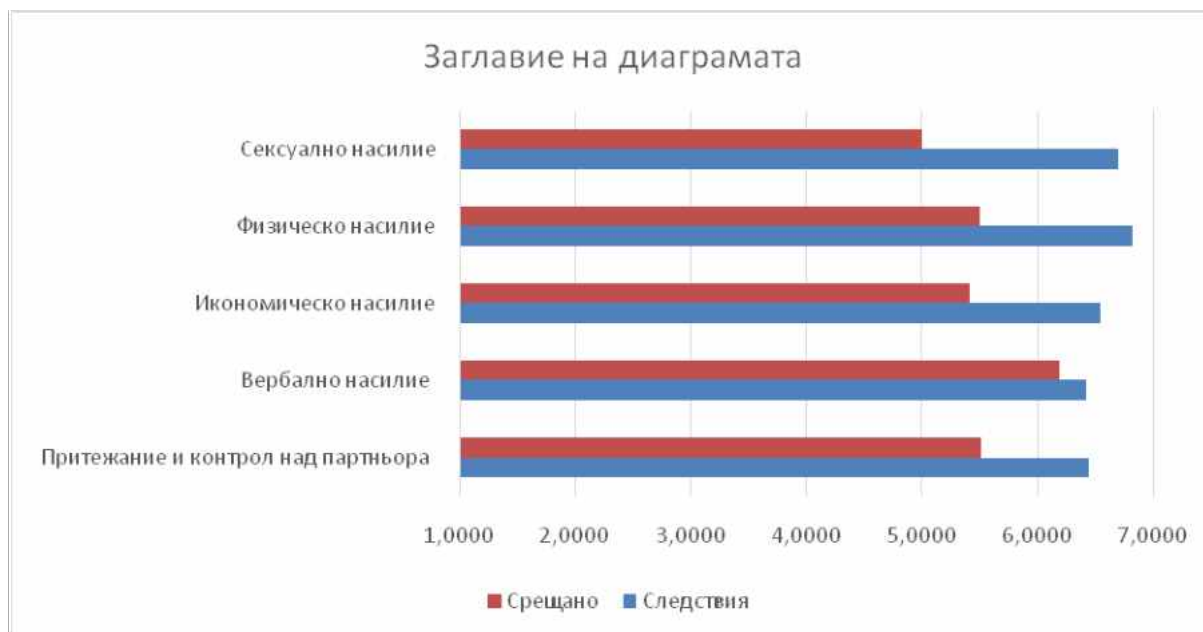
По този начин е получено и своеобразно заключение, относимо към по-високите резултати при притежанието и контрола.

Интересен извод е, че няма значение от типовете насилие, на които е подложена жертвата – нагласата към насилието е идентична във всички оси.

Нагласите по отношение на насилието са идентични, независимо от това дали лицата са били някога жертва или не.

Относно това, кое насилие се възприема с най-тежко следствие върху физическото и психическо здраве и това, доколко е често срещано е в България.

Диаграма 6: Последствия от видовете насилие върху физическото и психическото здраве.

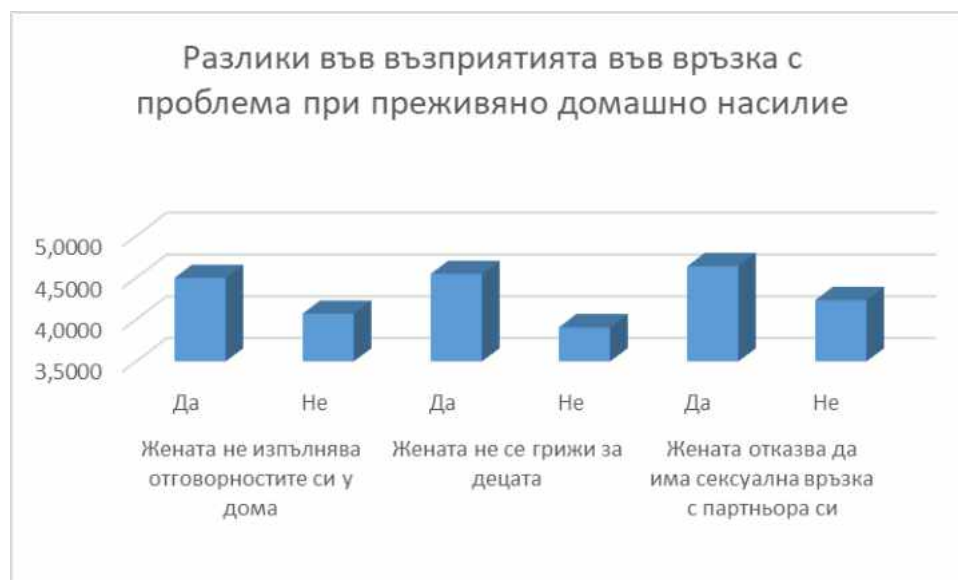

Видно е, че като **най-често срещано се възприема вербалното насилие, следвано от притежанието и физическото насилие**. А като последствия, всички типове са оценени високо, но **най-силно като влияние се възприема физическото насилие**.

РАЗЛИКИ ВЪВ ВЪЗПРИЯТИЯТА НА ПРЕЖИВЕЛИТЕ И НЕПРЕЖИВЕЛИ ДОМАШНО НАСИЛИЕ:

Изследването разглежда и разликите между възприятията на преживелите и непреживели домашно насилие. Допускането е свързано с това, че по някои скали ще бъдат установени статистически значими разлики. В **диаграма 7** са представени разликите, които са намерени във връзка с оправдаването на насилника от страна на Другите. В този смисъл се изхожда от това, че **по всяка вероятност, жертвите не са били единствено жертви на домашно насилие, но и жертви на социалните нагласи и убеждения във връзка с проблема.**

Диаграма 7: Разлики във възприятията – преживели/непреживели домашно насилие

Видно е, че при преживелите домашно насилие се наблюдава в по-висока степен убеденост, че Другите оправдават домашното насилие с това, че **жената не изпълнява своите отговорности, жената не се грижи за децата, жената отказва да има сексуална връзка с партньора си.** Разликите са статистически значими. Те водят до следните изводи, като се изходи от това, че с голяма вероятност тези респонденти са чували това от хората около тях в изразявано неразбиране към проблема:

- Налице са устойчиви полово-ролеви стереотипи, които оправдават или предлагат разбиране на насилието в определени случаи, в които не са изпълнени очакванията от конкретния пол. В този смисъл, домашното насилие получава и полово-базиран признак.

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

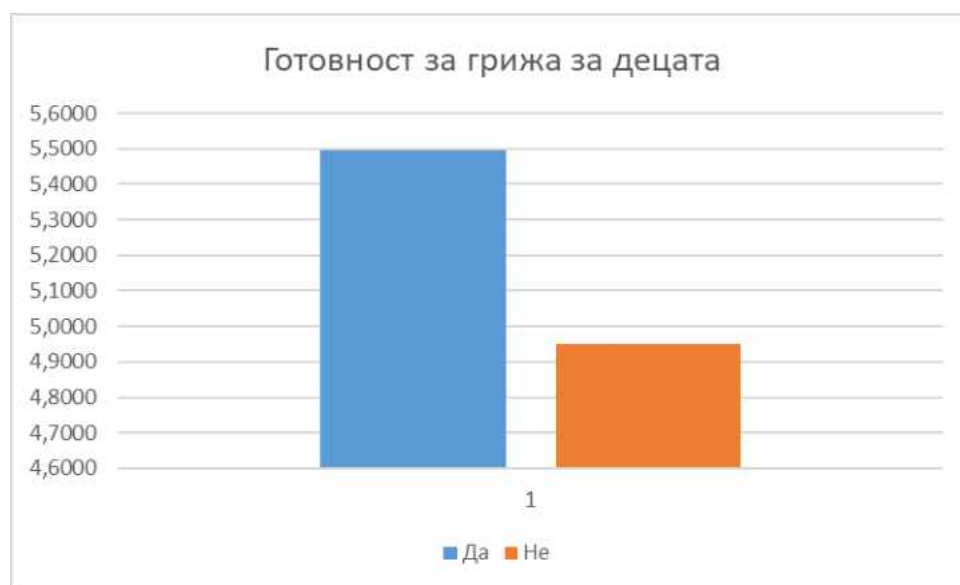
ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Полово-ролевите стереотипи имат връзка с етнопсихологичните възприятия за ролята на жената, което в голяма степен обяснява и по-високата толерантност към притежанието и контрола.

По отношение на възприятията към ЛИЧНОТО оправдание на насилието няма разлики. Това води до извода, че по отношение на себе си, изследваните лица, независимо от това дали са били жертви или не са, осъждат домашното насилие, без да е налице оправдание. От друга страна обаче се подчертава наличието на погрешни възприятия по отношение на другите.

Налице е статистически значима разлика във връзка с готовността за подкрепа спрямо жертвите на домашно насилие, които не са роднини. Представени са в диаграма 8.

Диаграма 8: Разлики в готовността за подкрепа при преживели/непреживели ДН

Видно е, че лицата, които са преживели домашно насилие представят значително по-висока готовност да окажат подкрепа на жертвата при отглеждането на децата. Това води до следните изводи:

- Жертвите на домашно насилие разбират проблема в неговата по-голяма дълбочина и влиянието му върху децата, което провокира и тази готовност, независимо от това, дали човекът е близък или не.
- Показана е висока готовност по всички други оси, независимо от това, дали лицата са били жертва на домашно насилие или не.

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Степента на готовност за оказване на подкрепа като цяло е по-висока към близките и при двете групи, с единствена разлика – децата.

Налице са статистически значими разлики и във връзка с най-често срещаното и водещо до най-тежки последствия насилие.

Относно най-често срещания тип насилие резултатите са показани в **диаграма 8**.

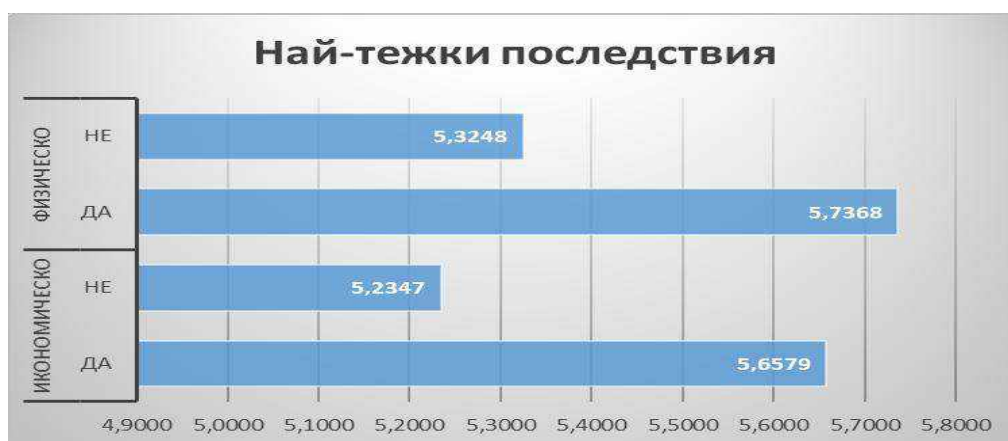
Диаграма 8: Възприятие за най-често срещано насилие при преживели/непреживели

Налице е статистически значима разлика при вербалното насилие. Преживелите домашно насилие възприемат, че вербалното насилие е най-често срещано сред българите. Това отново прави препратка към извода за **толерантността към притежанието и контрола. Това от своя страна подчертава и ролята на емоционалното и психическо насилие.**

По отношение на възприятието за водещото до най-тежки последствия насилие, резултатите са представени в **диаграма 9**.

Диаграма 9: Възприятия за най-тежко откъм последствия насилие

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр. Силистра, п.к. 283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

От диаграмата е видно, че в най-голяма степен се различават възприятията по отношение на физическото и икономическото насилие. Лицата, които не са били жертва на насилие намират и двата типа насилие за нанасящи по-леки последствия (независимо от това, че стойностите също са високи).

Преплитането на типовете насилие обяснява и комплексността в проявата на насилие спрямо мъжете и жените. Както е ясно по-горе повече от 50% от жените и 50% от мъжете са подложени на повече от един тип насилие.

Нагласите към домашното насилие са еднакви, независимо от това дали изследваните лица са били, или не са били жертва на насилие.

КЪДЕ БИ БИЛО ПОТЪРСЕНО РЕШЕНИЕ:

- 56% от изследваните лица биха потърсили приоритетно подкрепа в полицията по местоживееене.
- 13,4% от изследваните лица приоритетно биха потърсили подкрепа от представители на НПО (гореща телефонна линия, кризисен център, център за защита).
- 5,1% биха потърсили подкрепа директно от Съда, Адвокат, Прокуратура.
- 5,01% биха потърсили подкрепа от Социални служби.
- 2,23% не знаят къде може да бъде потърсена помощ.
- Останалите проценти са разпределени между църква, община, близки, сами биха потърсили разрешение, психолог, интернет.

ИЗВОДИ И ОБОБЩЕНИЕ:

Проведеното проучване успя да обхване 539 човека в рамките на един месец. Извадката е формирана от хора от цяла България и представлява максималното възможно количество респонденти в рамките на срока за изпълнение на проекта. Изследваните лица са достатъчно, за да се формират изводите от проведеното проучване.

Като водещи, могат да се посочат потвърждаващите хипотезите изводи:

- Над 40% от изследваните лица са били или са жертва на домашно насилие, като проблемът не е фокусиран единствено върху единия пол. Той засяга лица и от двата пола.
- В по-голяма степен проявите на домашно насилие са базирани на полов признак и са насочени срещу жените.

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА”

гр. Силистра, п.к. 283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Нагласите по отношение на домашното насилие преплитат по интересен начин вербалното (разширено към психическо и емоционално насилие) и другите типове насилие. То придружава другите типове насилие. Това в известна степен обяснява и големия брой респонденти, които са жертва на повече от един тип насилие.
- Над 50% от мъжете и жените са подложени на повече от един тип насилие, като това се обяснява в голяма степен и от горния извод.
- При мъжете не се отразява икономическото и сексуално насилие, докато при жените то е факт. Освен, че е факт при жените, то е класифицирано и като насилие, което предлага изключително тежки последици.
- Налице са полово-ролеви стереотипи, които в някаква степен подчертават и по-положителната нагласа, която е насочена към притежанието и контрола като форма на насилие. Тези полово-ролеви стереотипи са свързани и с етнопсихологическите особености на българина. Не случайно в един от резултатите е подчертано от страна на жертвите на насилие, че оправданието на насилието е по-силно когато жената отказва секс, не се грижи за домакинството или децата.
- Във връзка с нагласите към домашното насилие е налице по-високо приемане на притежанието и контрола и относително пълно отхвърляне на всички други форми на насилие.
- Налице са погрешни възприятия по отношение на готовността на другите да се намесят или да бъдат част от разрешаването на проблема Домашно насилие. Счита се, че Другите в по-голяма степен оправдават насилието, а изследваните лица не го оправдават.
- Ясно се осъзнават негативните последици по отношение на децата, в по-висока степен при лицата, които са били жертва на домашно насилие.
- Няма голям брой разлики между лицата, които са били жертва на насилие и тези, които не са били във връзка с възприятието за проблема.
- Голямата част от изследваните лица биха потърсили подкрепа в полиция, следвано от НПО. Това говори за интензивна работа от страна на НПО за развитие на информационните кампании по отношение на проблема с домашното насилие от една страна. От друга страна, полицията е орган, който нерядко бави или остава производството без движение заради съображения като „битов конфликт“, или липсата на конкретни законови дефиниции и/или пълнота за някои от типовете насилие – психическо, емоционално, икономическо, сексуално.

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-153/08.06.2020 г.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр. Силистра, п.к. 283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Посочените хипотези в началото на изследването се потвърждават напълно. Спрямо резултатите, които са получени, може да се обърне внимание на това, че толерирането на домашното насилие е изключително ниско. Голяма част от българите обаче са обхванати от него, което прави проблема устойчив във времето (за справка предишни получени данни в национални изследвания потвърждават високия брой на жертви на домашно насилие). Причините за домашното насилие не са малко, те преминават през културалните особености, през личностните особености на участниците в домакинството и приключват до ограничените национални информационни кампании, усещането за безнаказаност от страна на насилниците и възприятието за липсваща алтернатива при жертвите.

Преplitането на негативната нагласа към домашното насилие с погрешните възприятия води до заключението, че **българинът е готов да окаже подкрепа и да е толерантен към жертвите на домашното насилие, като напълно отрича толерантност към проблема (отвъд частичните полово-ролеви стереотипи във връзка с ролята на жената като домакиня, майка и сексуален партньор основно), едновременно с това обаче счита, че ДРУГИТЕ НЕ СА ГОТОВИ ДА ПОМОГНАТ, А ПО-СКОРО СА ОПРАВДАВАТ НАСИЛИЕТО. Всичко това възпрепятства и подкрепящото поведение, което отделният българин е готов да окаже.**

Положителните неща, които могат да бъдат посочени в изследването е очертаването на устойчива негативна нагласа към проблема. Тя е по-положителна единствено при притежанието и контрола, което с категоричност се свързва с културални особености, които във времето ще бъдат „изместени“ от информираността. Обнадеждаващ факт е това, че не са налице големи разлики във възприятието на изследваните лица, независимо от това дали са били или не са били жертва на насилие. Въпреки, че проблемът има връзка с етнопсихологическите особености на българина, той се проявява по-често в големите градове (областни и общински). Това е обяснимо от гледна точка на факта, че друга особеност е „какво ще си кажат другите“. В този смисъл, поставянето на индивида в условията на относителната анонимност, която големият град предлага, предполага и насилието, което може и да „потъне“ в анонимното множество и ограничена възможност за жертвата да „използва“ ресурса на близки роднини, общност. Това е и една от причините в малките градове и селата насилието да бъде по-ниско (по посочените данни). Друга причина е по-високият праг и/или липсата на възприятие за насилие във връзка с някои от актовете.

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА“

гр.Силистра, п.к.283, тел/факс: 086 820 487
e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Може би следва да бъде подчертано и невисоката информираност относно местата, на които може да бъде потърсена помощ. Голямата част от респондентите посочват полицията, малка от друга страна – Съда. Подчертава се ролята на НПО като алтернатива, което е свързано с изключителни усилия на неправителствения сектор, който сякаш стои в ролята на частично подкрепен от държавата, без да е налице конкретна държавна политика за постигане на устойчива информираност на гражданите във връзка с алтернативите. Понастоящем проблемът може да се разглежда като „локално“ разрешен, благодарение на НПО по места, но в никакъв случай и разрешен на национално ниво. Подчертаването на ролята на полицията, която установява и нерядко възприема ситуациите на насилие като битов проблем, поставя разрешението на заден план, с показана склонност към „измитане“ на проблема и частично сътрудничество на насилника. Българинът изгражда все по-устойчива сензитивност по отношение на проблема Домашно насилие. Тъй като е налице обаче, своеобразното „съобразяване“ с другия и е висока готовността за ненамеса поради погрешното възприятие, че „Другите не биха се намесили“. Напротив...

**ДАННИТЕ ПОКАЗВАТ, ЧЕ ГОЛЯМАТА ЧАСТ ОТ ВСИЧКИ НАС БИХА СЕ
НАМЕСИЛИ ПОЛОЖИТЕЛНО В РАЗРЕШАВАНЕТО НА ПРОБЛЕМА
ДОМАШНО НАСИЛИЕ И НЕ СА СКЛОННИ ДА ГО ОПРАВДАВАТ ПО КАКЪВТО
И ДА БИЛО НАЧИН!**

Изготвил: гл.ас. д-р Манол Манолов

Силистра, 2020 г.